

Františkovo slovo

č.218

Papež v Bulharsku – 1. den

Papež v Bulharsku - 2. den

Papež v Severní Makedonii

O apoštolské cestě do Bulharska a Severní Makedonie

výtah hlavních myšlenek z promluv papeže Františka a zpráv z Vatikánu. Plné znění naleznete na stránkách Radio Vaticana.

Papež v Bulharsku – 1. den

1. „Bulharsko je most mezi Východem a Západem,“ řekl papež představitelům občanské společnosti. 2. O ozdravném stesku po jednotě mluvil římský biskup na setkání s bulharským patriarchou Neofytem. 3. „Vzkříšený ti vždycky podá ruku k novému začátku,“ polední promluva Petrova nástupce před mariánskou modlitbou *Regina Caeli*. 4. „Bůh překvapuje, protože miluje,“ kázal Svatý otec při liturgii 3. neděle velikonoční.

V půl osmé ráno se vydal římský biskup na apoštolskou cestu do Bulharska, odkud se v úterý 7. května odebere také do sousední Severní Makedonie. Cesta potrvá necelé tři dny a - jak řekl papež akreditovaným novinářům na palubě letadla těsně před odletem do Sofie - „organizátoři vytvořili velice nabitý program, čehož využijeme“.

Bulharsko, kde se křesťanství zakládá na cyrilometodějské tradici, má o polovinu větší rozlohu než Česká republika, ale žije zde jen 7 milionů obyvatel. Většinu z nich tvoří pravoslavní křesťané (87%), ale 10% obyvatel je muslimského vyznání. Katolíci tvoří jen jedno procento, stejně jako protestanti.

Ad 1. Na letišti v Sofii přivítal papeže předseda bulharské vlády Bojko Borisov. Odtud se vydal do prezidentského paláce, kde byl přijat prezidentem Rumenem Radevem. Tento 56letý bývalý vojenský pilot zastává úřad od roku 2016. Hned po soukromém setkání doprovodil prezident Radev papeže Františka na náměstí, jež nese jméno Atanase Dimitrov Burova (1875-1954), bulharského bankéře a politika, který zemřel v komunistickém vězení roku 1954.

„Bulharsko – řekl papež v úvodu své promluvy k představitelům státu a občanské společnosti - je místem setkání rozmanitých kultur a civilizací, mostem mezi východní a jižní Evropou, bránou otevřenou Blízkému východu a zemí se starobylými křesťanskými kořeny, z nichž čerpá svoje povolání usnadňovat setkávání jak v tomto regionu, tak v mezinárodním společenství.“

„Moje dnešní návštěva chce v duchu navázat na tu, kterou v květnu roku 2002 vykonal sv. Jan Pavel II., a probíhá také ve vděčné vzpomínce na zdejší bezmála desetiletý sofijský pobyt apoštolského delegáta mons. Angela Giuseppe Roncalliho. Ten vždycky choval v srdci vděčnost a hlubokou úctu k vašemu národu, a to až do té míry, že kamkoli se vydával, byl jeho dům vždycky otevřen každému, aniž by musel říkat, zda je katolík či pravoslavný; postačovalo jen, že je bulharský bratr (srov. Homilie, 25. prosinec 1934). Svatý Jan XXIII. neúnavně pracoval na prosazení bratrské spolupráce se všemi křesťany, a Druhým vatikánským koncilem, který svolal a předsedal jeho první fázi, dal obrovský podnět a výraz rozvoji ekumenických vztahů.“

Papež František se pak dotknul palčivého sociálního problému bulharské společnosti:

„Nyní, v tomto svízelném historickém okamžiku, třicet let po skončení totalitního režimu, který věznil svobodu a iniciativu, čelí Bulharsko důsledkům emigrace, k níž došlo v posledních desetiletích, kdy více než dva miliony vašich spoluobčanů odešlo ze země hledat nové pracovní příležitosti. Zároveň je Bulharsko – jakož i mnoho jiných zemí starého kontinentu – nuceno se vyrovnat s tím, co bývá označováno jako demografická zima, jež padla jako ledová opona na značnou část Evropy a je důsledkem úbytku důvěry v budoucnost. Pokles porodnosti spolu s intenzivní migrací vedly k vylidnění a opuštění mnoha vesnic a měst. Kromě toho je Bulharsko konfrontováno s těmi, kdo chtějí překročit jeho hranice ve snaze utéci před válkami, konflikty či bídou a pokoušejí se všemi způsoby dostat do bohatších zón evropského kontinentu, aby našli nové životní příležitosti nebo zkrátka jen bezpečné útočiště.“

Papež v této souvislosti povzbudil k přívětivosti a pohostinnosti, která je bulharskému národu vlastní.

Ad 2. Po setkání s občanskou společností následovala návštěva u patriarchy Neofyta, kde římského biskupa přijali také metropolitě a biskupové pravoslavného synodu. Přítomen byl rovněž Simeon II., bývalý bulharský car (nar. 1937).

V Bulharsku vznikla samostatná (autokefální) církev působením žáků svatých Cyrila a Metoděje, zvaných sedmipočtenci, pěstovala kontakty s Římem a v roce 927 ji uznal Konstantinopolský patriarcha. V roce 1396 však bylo Bulharsko okupováno Osmanskou říší, a plnou svobodu dostalo křesťanství až o pět století později (1878) jako výsledek války carského Ruska proti Turecku. Patriarchát byl obnoven teprve v roce 1953 a je uznáván konstantinopolským i moskevským patriarchátem. Nynější bulharský patriarcha Neofyt má 73 let a do úřadu byl zvolen v roce 2013, měsíc před volbou papeže Františka. V promluvě k římskému biskupovi patriarcha Neofyt, který synteticky podal pohnuté dějiny církve ve svojí vlasti, mimo jiné řekl:

„Církev je vedena naším Pánem Ježíšem Kristem. Pokud Bůh něco dopustí, ví proč, a očekává, že to také poznáme. My pravoslavná církev v Bulharsku, jsme pevně přesvědčeni, že pokud jde o Víru, nemohou a nesmějí být žádné ústupky.“

Římský biskup svoji promluvu zahájil velikonočním pozdravem *Christos voskrjesse!*, na což jeho hostitelé odpověděli: *Vuístinno voskrjesse!*

„V radosti vzkříšeného Pána se k vám obracím tímto velikonočním pozdravem v tuto neděli, kterou křesťanský východ nazývá „nedělí svatého Tomáše“. Rozjímáme o apoštolovi, který vkládá ruku do Pánova boku a poté, co se dotknul Jeho ran, vyzná: »Pán můj a Bůh můj!« (Jan 20,28). Rány, které v průběhu dějin vznikly mezi námi křesťany, bolestně drásají Kristovo Tělo, kterým je církev. Dodnes se rukama dotýkáme jejich následků. Avšak možná, že vložíme-li společně ruce do těchto ran a vyznáme, že Ježíš vstal z mrtvých, je náš Pán a Bůh a pohroužíme-li se v uznání svých nedostatků do ran Jeho lásky, budeme moci opět najít radost z odpuštění a v předstihu okusit den, kdy budeme s Boží pomocí celebrovat velikonoční tajemství u jednoho oltáře.“

Římský biskup dále připomněl postavu pozdějšího papeže Jana XXIII., který během svého sofijského pobytu objevil a zamiloval si východní křesťanskou tradici.

„Také já se zde ocitám jako host, vřele přijatý, a zakouším v srdci bratrskou nostalgii, onen ozdravný stesk po jednotě mezi syny jediného Otce, který uzrál v papeži Janovi během pobytu v tomto městě. Právě na Druhý vatikánský koncil, který svolal, vyslala Bulharská pravoslavná církev svoje pozorovatele. Od té doby se kontakty zintenzivnily. Mám na mysli návštěvy bulharských delegací, které již padesát let přicházejí do Vatikánu a každododoročně mám to potěšení je přijmout, jakož i přítomnost bulharské pravoslavné komunity v Římě, která se modlí v jednom z kostelů méj diecéze. Těší mne vytříbené přijetí, jehož se dostává mým vyslancům, kterých v posledních letech přibývá, i spolupráce s místní katolickou komunitou, zejména na kulturním poli. Věřím, že s pomocí Boží, až Prozřetelnost dá, ovlivní tyto kontakty pozitivně mnohé aspekty našeho dialogu. Mezitím jsme povoláni společně putovat a jednat, abychom vydávali svědectví Pánu zejména službou těm chudším a zapomenutým bratřím, ve kterých je On přítomen.“

František pak připomněl slovanské věrozvěsty Cyrila a Metoděje, jejichž „živá památka je v našich církvích pramenem inspirace, protože navzdory protivenstvím kladli na první místo zvěstování Pána, povolání a misijní poslání“.

„A třebaže bylo již tušit varovná znamení bolestného rozdělení, ke kterému došlo v následujících stoletích, vydali se cestou společenství. Poslání a společenství - dvě slova, která byla v životě těchto dvou světců stále skloňována a která mohou osvěcovat naši cestu k růstu v bratrství.“

Ad 3. Po setkání s hierarchií bulharské pravoslavné církve navštívil papež sofijskou katedrálu, nesoucí jméno ruského světce Alexandra Něvského (1218-1263), zbudovanou koncem devatenáctého století, a soukromě se zde pomodlil. Před katedrálou pak následovalo setkání s věřícími, které papež oslovil v rámci polední promluvy před mariánskou modlitbou *Regina Caeli*. Sešlo se jich zde přibližně tři tisíce. Papež se k nim obrátil opět slovy velikonočního pozdravu:

„Těmito slovy si v těchto zemích Bulharska křesťané – pravoslavní i katolíci – od starověku vyměňovali velikonoční blahopřání: Christos voskrjesse! [lid odpovídá: Vuístinno voskrjesse]. Vyjadřují velkou radost z vítězství Ježíše Krista nad zlem a smrtí. Jsou tvrzením a svědectvím jádra naší víry: Kristus žije. On je naše naděje a nejkrásnější mládí tohoto světa. Všechno, čeho se dotkne, se obnovuje a naplňuje životem. Proto se na každého z vás obracím nejprve těmito slovy: On žije a chce, abys žil! On je v tobě, On je s tebou a nikdy tě neopustí. Jde s tebou. Jakkoli se ty od Něho můžeš vzdálit, vedle tebe je Vzkříšený, který tě neustále volá a očekává, že znovu začneš. On nemá nikdy strach začít

zнову, vždycky ti podá ruku, abys začal znovu, povstal a začal. Cítíš-li, že stárneš zármutkem, záští, strachem, pochybami a selháními, On bude přítomen, aby ti dal sílu a naději (Christus vivit, 1-2). On žije, chce, abys žil, a jde s tebou.“

řekl mimo jiné papež František před modlitbou *Regina Caeli*.

Ad 4. Posledním bodem prvního dne návštěvy římského biskupa v Bulharsku byla liturgie třetí neděle velikonoční na náměstí kněze Alexandra I. v centru Sofie za účasti přibližně 12 tisíc věřících. Papež ve svojí homilii komentoval dnešní evangelium (srov. Jan 21, 1-19), jež podává zázračný rybolov při zjevení Vzkříšeného Krista v Galileji, a mluvil o Bohu, který volá, překvapuje a miluje. Mimo jiné řekl:

„Bůh volá, Bůh překvapuje, protože Bůh miluje. Jeho řečí je láska. Proto vyzývá Petra i nás, abychom se naladili na stejnou řeč: »Miluješ mne?«. Petr tuto výzvu přijímá a po tak dlouhé době prožité s Ježíšem chápe, že milovat znamená ustoupit ze středu. Nyní už nezačíná od sebe, nýbrž od Ježíše: »Ty víš všechno« (Jan 21,18), odpovídá. Uznává svoji slabost, chápe, že nemůže jít vpřed jenom svými silami. A staví na Pánu, na síle Jeho lásky, až do konce. Toto je naše síla, kterou jsme denně vybízeni obnovovat, že totiž Pán miluje nás. Být křesťanem je povolání k důvěře, že Boží Láska je větší než každé omezení či hřích. Jedna z velkých bolestí a překážek, které dnes zakoušíme, nevzniká ani tak v porozumění, že Bůh je láska, nýbrž ve způsobu, kterým Jej hlásáme a dosvědčujeme a který pro mnohé není Jeho jménem. Bůh je láska, která miluje, rozdává, volá a překvapuje.

Ano, Boží zázrak činí z našich životů činí umělecká díla, necháme-li se vést Jeho láskou. Mnozí svědkové Velikonoc v této požehnané zemi zrealizovali velkolepá mistrovská díla inspirovaná jednoduchou vírou a obrovskou láskou. Obětování života bylo živým znamením Pána, kterým dovedli odvážně překonat apatii a podat křesťanskou odpověď na nesnáze, před nimiž stanuli (srov. Christus vivit, 174). Dnes jsme zváni pohlédnout a objevit to, co Pán učinil v minulosti, abychom se s Ním vrhli do budoucnosti s vědomím, že v úspěchu i pochybení se vždycky vrátí, aby nás vybídl rozhodit síť. To co jsem řekl mladým lidem v exhortaci, kterou jsem nedávno napsal, bych rád řekl také vám. Mladá církev, mladý člověk – nikoli věkem, leč mocí Ducha – nás vybízí, abychom dosvědčovali Kristovu lásku, naléhá a vede nás k připravenosti zápasit za obecné dobro jako služebníci chudých, protagonisté revoluce lásky a služby, schopní odolávat patologiím konzumistického a mělkého individualismu. Být zamilováni v Krista, být živými svědky evangelia v každém zákoutí společnosti (srov. tamt. 174-175). Nemějte strach být svatými, kterých má tato země zapotřebí. Svatost vám neodejme sílu, život nebo radost; právě naopak, protože vy i vaši krajané tak budete tím, co si Otec přál, když vás stvořil (srov. Gaudete et exsultate, 32).

Povolání, překvapení a poslání z lásky!“

Končil papež František nedělní homilii na hlavním náměstí v Sofii.

Cesty mimo Itálii

6.5.2019

Papež v Bulharsku - 2. den

1. „Migrace je křížem tohoto lidstva,“ poznamenal papež při návštěvě azylového centra na předměstí Sofie. 2. „Zapamatujte si dnes, že Ježíš vás neustále očekává,“ kázal papež při mši svaté 245 dětem, kterým poprvé podal Tělo a Krev Páně. 3. „Kdo miluje, neztrácí čas sebelítostí,“ řekl na setkání s bulharskou katolickou komunitou. 4. „Každý je povolán stát se strůjcem míru,“ řekl Svätý otec na mezináboženském setkání v Sofii.

Ad 1. Papež František zahájil druhý den pobytu v Bulharsku návštěvou uprchlického střediska Vrazhdebna na předměstí hlavního města Sofie, které bylo otevřeno před šesti lety v bývalé škole. Vydal se tam v brzkých ranních hodinách a bez doprovodu televizních kamer, aby v jídelně přijímajícího centra pozdravil zhruba padesát lidí, zejména dětí, pocházejících ze Sýrie a Iráku, a jejich rodičů. Setkání popisuje **Alessandro Gisotti**, prozatímní ředitel Tiskového střediska Svätého stolce:

„Dnešní ranní setkání bylo velice krátké, trvalo zhruba 25 minut, přesto ale ony děti dodaly smysl tomu, co papež slovy a gesty šíří, dalo by se říci, od začátku pontifikátu. Tedy blízkost trpícímu Kristovu tělu a existenciálním periferiím. Děti – mluvíme tu o dětech ve věku základní školy, od šesti do deseti let – papežovi předaly své výkresy, což velmi ocenil, a některé z nich sborově zazpívaly, a

tak rozveselily atmosféru. Papeže to velice potěšilo a také děti, jak jsem si všiml, byly spokojené. Svatý otec jim předal ikonu Panny Marie, aby upozornil na důležitost mariánského mateřství na místě tak velikého utrpení, ale také veliké naděje."

Na setkání vystoupila dobrovolnice bulharské Charity, která středisko provozuje za pomoci zahraničních i místních neziskových organizací. Popsala aktivity i služby nabízené střediskem a zdůraznila, že mezi dobrovolnými pracovníky je také řada muslimů. „Jádrem naší práce je skutečnost, že všichni lidé jsou Božími dětmi, nehledě na jejich rasu či náboženské vyznání“, vyzdvihla tato charitní pracovnice.

Ještě před několika lety Bulharsko nepatřilo k cílovým zemím migrujících osob, avšak tato situace se změnila po uzavření balkánské migrační trasy. Počínaje rokem 2015 se bulharská státní agentura pro uprchlíky vyrovnává s 20 tisíci žádostmi o azyl ročně, přičemž stávající střediska jsou schopna pojmout asi 5 tisíc uprchlíků.

Papež František v krátkém pozdravu zdůraznil, že děti nám pomáhají porozumět okolnímu dění: *„Vnášejí radost na vaši cestu, která vždy není krásná a kterou poznamenává bolest z toho, že jste opustili vlast a snažíte se zapojit v jiné. Stále tu však je naděje. Dnešní svět migrantů a uprchlíků je křížem, křížem tohoto lidstva, a oním křížem je množství trpících lidí. Děkuji vám za dobrou vůli a přeji vše nejlepší vám i vašim spoluobčanům, kteří odešli z vlasti. Kéž vám Bůh žehná a modlete se za mne.“*

Ad 2. Z uprchlického střediska se římský biskup odebral na letiště v Sofii, odkud odletěl do Plovdivu, druhého největšího bulharského města. Asi pětadvacet kilometrů od něj najdeme třicetitisícové a většinou katolické městečko Rakovski, nesoucí jméno bulharského národního hrdiny, Georgiho Sávy Rakovského, který bojoval za nezávislost země na Osmanské říši. V obci Rakovski žije nejpočetnější bulharská katolická komunita, a proto před místním kostelem Nejsvětějšího Srdce Ježíšova vítalo Petrova nástupce více než deset tisíc lidí. O obnovu kostela po ničivém zemětřesení v roce 1928 se zasloužil tehdejší apoštolský delegát v Bulharsku, arcibiskup Angelo Roncalli, pozdější papež Jan XXIII. V samotném chrámu, který pojme dva tisíce věřících a je tak po záhřebské katedrále druhým největším kostelem na Balkánu, se shromáždilo 245 dětí ze tří bulharských diecézí s rodiči a katechety, aby během votivní mše k Eucharistii poprvé přijaly Tělo Páně. Papež František jim v nedlouhé homilii mimo jiné řekl:

„Museli jste ujít dlouhou cestu, abyste se dostali sem do Rakovski. Vaši kněží a katecheté vás doprovázeli na cestě, která vás dnes přivedla na setkání s Ježíšem, kterého přijmete ve svém srdci. Jak jsme slyšeli v dnešním evangeliu (srov. Jan 6,1-15), Ježíš zázračně rozmnožil pět chlebů a dvě ryby a nasytil zástup, který šel s Ním a naslouchal Mu. Všimli jste si, kde tento zázrak začal? V rukou jednoho chlapce, který si nesl pět chlebů a dvě ryby (srov. Jan 6,9). Stejně tak vy dnes pomáháte uskutečnit zázrak tím, že nám dospělým, kteří jsme zde, připomínáte naše první setkání s Ježíšem v eucharistii, abychom za onen den mohli děkovat. Umožňujete nám dnes, abychom byli znovu na slavnosti a slavili Ježíše, přítomného v Chlebu Života. Jsou totiž zázraky, které mohou nastat jedině, máme-li takové srdce jako vy, které je schopné sdílet, přát, děkovat, důvěřovat a mít úctu k druhým. Přistupovat k prvnímu přijímání znamená chtít se každý den více sjednotit s Ježíšem, růst v přátelství s Ním a toužit po tom, aby také ostatní mohli mít radost, kterou nám chce dát. Pán vás potřebuje, aby mohl uskutečnit zázrak a dostihnout svojí radostí mnohé vaše přátele a příbuzné.“

Po homilii se papež za pomoci tlumočnicka obrátil k dětem přímo v krátkém dialogu otázek, odpovědí a společných aklamací. Eucharistii podával papež František pod obojí způsobou všem dvěma stům čtyřiceti pěti dětem.

Po bohoslužbě se papež odebral do nedalekého konventu sester františkánek, poobědval se všemi třemi bulharskými biskupy. Dva jsou latinského a jeden východního obřadu. V Bulharsku je celkem 57 kněží a 63 řeholnic. Katolíků zde žije 62 tisíc.

Ad 3. Odpoledne se konalo setkání s bulharskou katolickou komunitou. Uskutečnilo se v obci Rakovski, v kostele sv. Michaela Archanděla, kde si papež vyslechnul tři svědectví - řeholnice, kněze a rodiny. Obsáhlou promluvu, jejíž psaný překlad mohli rakovští věřící sledovat na velkoplošných obrazovkách, papež František doplnil o mnohé spontánní dodatky. Mimo jiné vyzval k překonání „kultury přídavného jména“, která lidi třídí do kategorií, „kulturou podstatného jména“, zaměřenou na podstatu, tedy společné lidství. Bulharskou církev vybídl, aby se stávala domovem se stále otevřenými dveřmi, a neopominul poblahopřát k dnešním narozeninám i jmeninám sofijsko-plovdivskému biskupovi, Georgimu Ivanovu Jovčevovi.

„Mons. Jovčev mne požádal, abych vám pomohl „nahlížet zrakem víry a lásky“. Především bych vám chtěl poděkovat, protože právě vy jste mi pomohli k pozornějšímu pohledu a lepšímu pochopení toho, proč Jan XXIII. tolik miloval tuto zemi a tolik pro něj znamenala. Pán zde připravoval to, co se později stalo důležitým krokem na cestě naší církve. Mezi vámi vyklíčilo silné přátelství k pravoslavným bratrům, které Jana XXIII. podnítilo k cestě, schopné dát zrod vytouženému a křehkému bratrství mezi lidmi a společnostmi.

Vidět očima víry. Rád bych připomenul slova „dobrého papeže“, který dokázal sladit své srdce s Pánovým do té míry, že mohl říci, že nesouhlasí s lidmi, kteří kolem sebe spatřují jenom zlo a prorokují neštěstí. Podle jeho názoru byla nutná důvěra v Prozřetelnost, která nás ustavičně doprovází a vprostřed strastí uskutečňuje vyšší a nečekané plány (Promluva při zahájení II. Vatikánského koncilu, 11. října 1962).

Pokud chceme někoho milovat, nepotřebujeme si vyžádat jeho životopis – láska jde napřed, předchází sama sebe, protože je nezištná. Mnozí křesťané si osvojili pohled Pána, který neulpívá na přídavných jménech, nýbrž vyhledává každého člověka Otcovými očima a očekává jej. Upadli jsme do kultury přídavného jména, kterou je nutné nahradit kulturou podstatného jména. Pohled zrakem víry je pozvánkou k tomu, abychom netrávili život škatulkováním lidí, hodných či nehodných naší lásky, nýbrž snažili se vytvořit podmínky k tomu, aby se každý člověk cítil milován, zejména ten, který má pocit, že na něj Bůh zapomněl, protože na něj zapomněli jeho bratři. Kdo miluje, neztrácí čas sebelítostí, nýbrž stále vidí něco konkrétního, co může dělat. Jak řekl papež Jan: „Nikdy jsem nepoznal pesimistu, který by pořídil něco dobrého“. Pán jako první nepropadá pesimismu a neustále se pro nás všechny snaží otevírat cesty vzkříšení. Jak je krásné, když se naše společenství mění ve staveniště naděje!”

Petrův nástupce postupně reagoval na vyslechnutá svědectví a mimo jiné zdůraznil důležitost sepětí kněze s jeho lidem.

„Boží lid děkuje svému pastýři a pastýř uznává, že se učí víře za pomoci svého lidu, své rodiny, a vprostřed nich. Toto živé společenství podporuje, doprovází, začleňuje a obohacuje. Nikdy nežijeme odděleně, nýbrž jednotně, a každý se tak učí být Božím znamením a požehnáním pro druhé. Kněz bez svého lidu ztrácí totožnost a lidu bez jeho pastýřů hrozí rozštěpení. Jednota pastýře, který podpírá svůj lid a bojuje za něj, s lidem, který v zápasu podpírá svého pastýře. Každý z nich věnuje svůj život druhému. Nikdo nemůže žít sám pro sebe, žijeme pro druhé. Kněžský lid spolu s knězem může vyslovit: „Toto je mé tělo, které se za vás vydává“. Učíme se tak být rodinnou a komunitární církví, která přijímá, naslouchá, doprovází, stará se o druhé a odhaluje svou pravou – tedy mateřskou – tvář. Mateřskou církví, která prožívá problémy svých dětí a přisvojuje si je, aniž by poskytovala předem hotovou odpověď. Církví, která společně hledá cesty života a smíření, církví usilující o zpřítomnění Božího království. Rodinnou a komunitární církví, která bere do rukou životní uzly, ze kterých se často stala objemná klubka, a než je začne rozplétat, přivlastňuje si je, přijímá je do svých rukou a miluje je. Tak to dělá matka, když vidí syna či dceru, zapleteného v obtížích. Neodsuzuje je, ale bere problémy do svých rukou, aby je rozřešila. Takovou matkou je církev – není krásné mít takovou matku? (...) Církev je rodinou mezi rodinami a otevřeně dnešnímu světu dosvědčuje víru, naději a lásku k Pánu a k těm, které Bůh přednostně miluje. Je domem s otevřenými dveřmi“.

Řekl mimo jiné papež na setkání s katolickou komunitou v obci Rakovski.

Ad 4. Hned poté se odebral na plovdivské letiště, aby se vrátil zpět do Sofie. V hlavním městě se v podvečer konal poslední bod programu jeho návštěvy v Bulharsku. Na náměstí Nezávislosti se sešli představitelé šesti náboženských vyznání, působících v této zemi, tedy pravoslavných, arménských, evangelických a katolických křesťanů, a dále judaismu a islámu, aby se společně ztišili a každý zvlášť pronesl modlitbu za mír ve světě. Společně si pak vyslechli modlitbu svatého Františka z Assisi, po níž se k přítomným obrátil Petrův nástupce krátkým proslovem, který uzavřel:

„Prožíváme dnešní setkání za mír na místech kultu různých církví a náboženských vyznání: Svatá Nedelja našich pravoslavných bratří, sv. Josef nás katolíků, synagoga našich starších bratří židů, mešita našich bratří muslimů a nedaleko také arménský kostel. Na tomto místě se po staletí shromažďovali Bulhaři ze Sofie přináležející k různým kulturám a náboženstvím, aby se setkali a podiskutovali. Kéž toto symbolické místo znázorní svědectví pokoje. V této chvíli se naše hlasy smísily a jednohlasně vyjadřují vroucí touhu po míru: Kéž se mír rozšíří po celé zemi! V našich rodinách,

v každém z nás a zejména na místech, kde bylo mnoho hlasů umlčeno válkou, udušeno lhostejností a přehlíženo spoluvinným spojenectvím zájmových skupin. Kéž všichni představitelé náboženství, politiky a kultury spolupracují na uskutečnění této touhy, Každý tam, kde stojí, vykonáváním úkolu, který je mu svěřen, může říci: »Pane, učiň mne nástrojem svého pokoje«. Je to přání, aby se uskutečnil sen svatého papeže Jana XXIII., sen o zemi, v níž bude mír doma. Následujme jeho přání a vyslovujme svým životem: Pacem in terris! Pokoj na zemi všem lidem, v nichž má Pán zalíbení.«

Papež v Severní Makedonii

1. Setkání s občanskými představiteli Severní Makedonie. 2. Návštěva památníku sv. Terezy z Kalkaty. 3. O hladovění po chlebu, po bratrství a po Bohu kázal Petrův nástupce při mši sv. na Makedonském náměstí ve Skopje za účasti 15 tisíc lidí. 4. „Nikdo nemůže čelit životu osamoceně,“ řekl Svatý otec mládeži na ekumenickém a mezináboženském setkání. 5. »To, co nepotřebuji, mne zatěžuje« - připomněl papež slova Matky Terezy na setkání s duchovenstvem Severní Makedonie.

Ad 1. Po osmé hodině přistál papež František na palubě letounu italské společnosti Alitalia ve Skopji, hlavním městě Severní Makedonie. Tato mladá republika vznikla jako jeden z nástupnických států Jugoslávie pokojným oddělením v roce 1991. Čítá pouhé dva miliony obyvatel, o to pestřejší je však jejich etnické a náboženské složení, jak papež František poukázal ve své první promluvě, s níž se v prezidentském paláci obrátil k představitelům vlády a občanské společnosti.

Vaše země, most mezi Východem a Západem a místo, v němž se sbíhá mnoho kulturních proudů, v sobě soustředí řadu zvláštních rysů tohoto regionu. Vznosné dědictví její byzantské a otomanské minulosti, smělé pevnosti v srdci hor a nádherné ikonostasy jejích starobyklých kostelů, odhalujících křesťanskou přítomnost již od apoštolských dob, jsou svědectvím intenzity a bohatství tisícileté kultury, jež v ní přebývá. Dovolte mi však říci, že toto kulturní bohatství je pouhým odrazem vašeho nejvzácnějšího a nejhodnotnějšího bohatství, jímž je multietnické a multináboženské složení tváře vašeho národa, které je plodem bohaté - a proč to neříci - také složitě historie vztahů upředených v průběhu staletí.

Dějiny hlavního města Skopje, rozloženého se svým půl milionem obyvatel nad řekou Vardar v severní části země, poznamenaly peripetie typické pro důležité komunikační uzly. Město leželo na cestě vedoucí z Malé Asie do Středozeří, ale také do střeoevropské oblasti. Již v prvním století po Kristu bylo opevněné jako předsunutá jednotka římského impéria, známá pod jménem *Scupi*. Po roce 395 přešlo pod Byzanc a posléze pod bulharské a následně srbské impérium. Z bulharského období zůstává živá paměť na evangelizační působení sv. Cyrila a Metoděje, po nichž je pojmenována také tamní univerzita. V roce 1392 dobyli Skopje Ottomani a pod tureckou nadvládou setrvala 530 let, až do roku 1912. Navzdory tomu zůstala Severní Makedonie většinou křesťanskou zemí.

Dvě třetiny obyvatel se hlásí k místní pravoslavné církvi, která se v roce 1967 vydělila ze srbské a dosud nebyla oficiálně uznána. V posledních létech se snaží navázat bližší vztahy s bulharskou pravoslavnou církví, kterou považuje za svou matku. Katolická církev se svými 20 tisíci věřícími představuje v Severní Makedonii nepatrnou menšinu. v níž převažují řeckokatolíci (15 tisíc), zpravidla Makedonci, zatímco do pětitisícové římskokatolické komunity patří převážně Chorvati, Albánci, Poláci, Slovinci a Maďaři. Náboženská skladba obyvatel do značné míry odpovídá etnické. Po pravoslavných Makedoncích tvořících 64% obyvatelstva početně následují Albánci, k nimž se hlásí každý čtvrtý obyvatel, a jsou převážně vyznavači islámu, podobně jako Turci (4% obyvatel). K dalším menšinám patří především Rumuni a Srbové.

Tato změť kultur, etnických a náboženských příslušností se stala příležitostí k pokojnému a trvalému soužití, v němž se jednotlivé identity dokázaly a mohly vyjádřit a rozvinout, aniž by popíraly, utiskovaly či diskriminovaly jiné. Tak se vytvořilo předivo vztahů a situací, které z vás mohou po této stránce činit příklad poklidného a bratrského soužití ve vzájemné úctě a respektu.

Řekl dále papež v promluvě k politickým představitelům. Vyjádřil přání, aby tyto rysy přispěly k pozitivnímu vývoji v otázce evropské integrace, zablokované až do loňského roku kvůli vleklému sporu se sousedním Řeckem o oficiální jméno země. Řekové zásadně odmítali přenechat mladé republice jméno „Makedonie“, s odkazem na historický rozsah makedonské říše, a teprve v červnu roku

2018 se Skopje a Athény dohodly na názvu Severní Makedonie, který vešel v platnost 12. února letošního roku po ratifikaci v obou parlamentech.

Papež František pozitivně zhodnotil také roli mladého státu v uprchlické krizi v letech 2015-16, kdy se Makedonie stala důležitou tranzitní zemí balkánské cesty. V úvodní papežské promluvě nechyběla ani zmínka o nejproslulejší rodačce ze Skopje, Matce Tereze z Kalkaty:

Její občanské jméno bylo Anjezë Gonxha Bojaxhiu, narodila se na předměstí Skopje v roce 1910, v Indii vykonávala svůj apoštolát spočívající v pokorném a naprostém sebedarování a prostřednictvím svých sester dosáhla na nejružnější geografické a existenciální hranice. Jsem rád, že se zanedlouho budu moci zastavit v modlitbě před jejím památníkem, postaveným na místě, kde stával kostel Nejsvětějšího Srdce Ježíšova, v němž byla pokřtěna. Právem jste na tuto ženu hrdí. Chci vás povzbudit, abyste s nasazením, oddaností a nadějí pokračovali v práci na tom, aby synové a dcery této země mohly podle jejího příkladu objevit, dosáhnout a nechat dozrát povolání, které pro ně vysnil Bůh.

Na závěr se papež obrátil k prezidentu Gjorge Ivanovovi s poděkováním za každoroční návštěvy oficiální makedonské delegace ve Vatikánu u příležitosti svátku sv. Cyrila Metoděje a popřál Severní Makedonii, aby se stala „majákem míru, přijetí a plodné integrace kultur, náboženství a národů“.

Ad 2. Jedním z klíčových momentů papežova pobytu v Severní Makedonii ([video](#)) byla návštěva Památníku Matky Terezy. Moderní stavba inaugurovaná v roce 2009 na místě kostela, v němž tato matka nejposlednějších z posledních byla pokřtěna den po svém narození, a který spolu s velkou částí města padl za oběť ničivému zemětřesení 26. července 1963, hostí malé muzeum s fotografiemi, osobními předměty a několika relikviemi Matky Terezy. Papež František se nejprve zastavil k tiché modlitbě před sochou světice před domem kombinujícím v zajímavé syntéze indické a evropské tvarosloví, aby pak pokračoval do tamní kaple, kde se shromáždili představitelé náboženských komunit, ale také dva bratrance Matky Terezy, představená místní komunity sester milosrdné lásky a tři spolusestry. Na oltáři s vystavenou relikvií Matky Terezy a několika osobními věcmi hořela pětice svící, symbolizující v zemi zastoupená náboženství a vyznání. Za makedonskou pravoslavnou církev byl přítomen metropolita Skopje Stefan, za islámskou komunitu ulema Sulejman Rexhepi, za metodistickou církev pastor Michail Cekov a za židovskou komunitu Berta Romano Nikolic.

Papež František pronesl modlitbu, v níž děkoval Bohu za dar života a charisma svaté Matky Terezy, povolání, aby svědčila o Boží lásce mezi nejchudšími Indie a světa. Dokázala prokazovat dobro nejpotřebnějšími, neboť rozpoznávala v každém muži a ženě tvář Božího Syna, připomínal papež a tak se stala „modlícím se hlasem chudých a všech těch, kdo mají hlad a žízeň po spravedlnosti.“ Matka Tereza vzala za své Ježíšovo volání „žízním“ a napojila Ježíšovu žízeň na kříži ve svém díle milosrdné lásky, pokračoval František v modlitbě. Na místě, kde apoštolka nejobožejších přijala křest a kde „v tichu chrámu uslyšela Ježíšovo volání k následování“, se obrátil k Matce Tereze s prosbou o přímluvu:

„Odtud tě prosíme: přimlouvej se u Ježíše, abychom také my obdrželi milost bdělosti a pozornosti k volání chudých, těch, kdo jsou zbaveni svých práv, k volání nemocných, utiskovaných a nejposlednějších. Kéž nám On dopřeje milost, abychom jej spatřili v očích těch, kdo na nás hledí, protože nás potřebují. Kéž nám dá srdce, které dokáže milovat Boha přítomného v každém muži a ženě a které jej dokáže rozpoznat v těch, kdo jsou zarmouceni utrpením a nespravedlnostmi. Kéž nám dopřeje milost, abychom také my byli znamením lásky a naděje naší doby, v níž je velmi mnoho potřebných, opuštěných, utiskovaných a emigrantů. Kéž učiní, aby naše láska nebyla pouhými slovy, nýbrž byla činná a pravá, abychom mohli vydat důvěryhodné svědectví Církvi, jež má povinnost hlásat evangelium chudým, osvobození zajatcům, radost zarmouceným a milost spásy všem.“

Po modlitbě zakončené prosbou o požehnání pro toto město, národ a církev se papež František setkal na nádvoří se stovkou chudých, o které ve Skopi pečují misionářky milosrdné lásky, a požehnal základní kámen budoucího kostela Matky Terezy. Svatého otce přivítala představená komunity, sestra Tecla, s ujištěním, že se skutečně ocitl mezi nejchudšími z chudých. Zaznělo také hluboce dojemné svědectví Sonji, mladé ženy držící za ruku svou tříletou dcerku, s níž se ocitla na ulici. „Když jsem se musela rozhodnout, zda porodím svou dceru nebo půjdu na potrat“ - vyprávěla - „zvolila jsem život, protože jsem cítila, věděla jsem, že Pán je tu s námi, že On mne nikdy neopustí“. Sonja vyznala také svou vděčnost sestrám Matky Terezy za to, že nepohlížely na její jiné, pravoslavné vyznání, a bez váhání přijali ji i její dcerku.

Ad 3. Před polednem sloužil na náměstí hlavního města Petruv nástupce mši svatou, které se účastnilo 15 tisíc lidí, kteří přišli nejenom ze Severní Makedonie, ale také z Albánie, Kosova a Chorvatska. Dnešní evangelium (Jan 6, 30-35) podává úryvek z Ježíšovy eucharistické promluvy v Kafarnaum, kterou komentoval papež František ve svojí homilii.

„Pán přišel, aby dal život světu, a činí tak vždycky způsobem, který umí oslovit omezenost našich kalkulů, prostřednost našich očekávání a povrchnost našeho intelektualismu; zpochybňuje naše mínění a naše jistoty a zve nás, abychom se vydali k novému horizontu, který dává prostor odlišnému způsobu vytváření reality. On je živý Chléb, který sestoupil z nebe, »Kdo přichází ke mně, nebude nikdy hladovět, a kdo věří ve mne, nebude nikdy žíznit.«”

Lidé, shromáždění kolem Ježíše – pokračoval Petruv nástupce – tak objevili, že nehladoví jenom po chlebu, nýbrž také po Bohu, bratrství, setkání a společném slavení.

„Zvykli jsme si jíst tvrdý chléb dezinformace; skončili jsme ve vězení nevážnosti, nálepkování a hanobení; uvěřili jsme, že konformismus utišil naši žízeň; začali jsme se opíjet lhostejností a necitlivostí; krmíme se krásnými a velkolepými sny; pojídáme zábavu, uzavřenost a samotu; jsme zahlceni kontakty a vytratilo se nám potěšení z bratrství. Hledali jsme rychlý a bezpečný výsledek a nacházíme tíseň netrpělivosti a úzkosti. Uvěznění virtuálností přišli jsme o vůni a chuť reality.“

Řekněme to mocně a beze strachu – pokračoval papež - hladovíme, Pane, hladovíme po chlebu Tvého Slova, schopného vymanit nás z uzavřenosti a samoty, hladovíme po bratrství, které neklade na náš stůl a na přední místo v našem domě lhostejnost, nevážnost a hanobení.”

V závěru svojí homilie připomněl František znovu albánskou světicí, která svůj postavil na dvou pilířích: Ježíši vtěleném v eucharistii a Ježíši vtěleném v chudých! A svojí homilii zakončil:

„Bratři, Vzkříšený Pán jde i dnes mezi námi, tam, kde se vede a odehrává všední život. Zná náš hlad a stále nám říká: »Kdo přichází ke mně, nebude nikdy hladovět, a kdo věří ve mne, nebude nikdy žíznit« (Jan 6,35). Povzbudíme se navzájem, postavme se na nohy, abychom zakusili hojnost Jeho lásky, a dovolme Mu, aby utišil náš hlad a žízeň ve svátosti oltářní a ve svátosti bratra.“

Ad 4. Odpolední program ve Skopje pokračoval v pastoračním středisku, které sousedí s katedrálou Nejsvětějšího Srdce Ježíšova. Místní církve v této dvoupatrové budově organizuje nejrůznější iniciativy a setkání. Papeže Františka zde chlebem a solí přivítali dva mladí lidé v zastoupení shromážděné mládeže, která ztělesňovala makedonskou náboženskou rozrůzněnost. Římský biskup si nejprve vyslechl svědectví katolicko-pravoslavného manželského páru, který se rozhodl k přijetí svátosti manželství po mnohaletém soužití a po papežově návštěvě Sarajeva. Dragan a Marija, kteří profesionálně tlumočí (mimo jiné z češtiny), neokázale popisovali nečekané účinky svátostného svazku, který jim navzdory podezíravosti okolí pomáhá v osobním zrání, společné modlitbě, vzájemnému porozumění i chápavé otevřenosti navenek. Dále promluvila muslimka Liridona, která „sní o světě, v němž by vládly upřímné vztahy mezi jednotlivci, národy a náboženstvími“. Podle jejího názoru mohou mladí muslimové a křesťané, věřící v jediného milosrdného Boha, dodat naději dnešnímu unavenému světu. Poslední slovo patřilo Bozance, studentce třetího ročníku medicíny a katoličce byzantského obřadu, která po skončení studia nemíní odejít do zahraničí, nýbrž zlepšovat vlastní společnost. Jak přesvědčit mladé lidi, aby se nevydávali po nebezpečně dobrodružných stezkách, které leckdy končí v nejrůznějších typech závislosti?, ptala se papeže.

Římský biskup na otázky mladých Makedonců odpovídal italsky s konsekutivním překladem a opětovně vyzval k tomu, aby mladý člověk neztrácel schopnost snít. Jinak totiž upadá do nářků a rezignace:

„Vám, mladým, se líbí dobrodružství, což mne těší. Je to pěkný způsob, jak prožívat mládí, pokud ovšem je dobrodružství přiměřené. Zeptám se vás ale – jaké dobrodružství vyžaduje větší odvahu než sen, o který se podělila Liridona, totiž dodat naději unavenému světu? Svět je unavený a rozdělený a jeho – i naše – stále hlubší rozdělení se jeví jako prospěšné. Jakou silou pak zaznívají Pánova slova: »Blahoslavení tvůrci pokoje, neboť oni budou nazváni Božími syny« (Mt 5,9)! Kde najdeme větší adrenalin než v každodenním obětavém úsilí o to, abychom byli tvůrci snů a naděje? Sny nám pomáhají udržovat vědomou jistotu toho, že jiný svět je možný, že jsme povoláni se do něj zapojit a účastnit se na něm svou prací, angažovaností a činností.“

Papež dodal, že snít lze v každém věku, jak dokládá nedávná [katolicko-islámská deklaráce o lidském bratrství](#). Jejím podpisem se završil sen papeže Františka a imáma al-Tajíba, kteří si přáli stvrdit vzájemné lidské bratrství, aniž by se dali manipulovat nízkými zájmy. Realizace snu nicméně obnáší vytrvalost, trpělivost a realismus. Kdo sní ve velkém, má také ve velkém milovat, jako Matka Tereza, připomenul římský biskup.

„Každý z vás je, jako Matka Tereza, povolán, aby pracoval vlastníma rukama, vzal svůj život vážně a učinil z něj něco krásného. Nedovolme, aby nás někdo obral o sny, a neochuzujme sami sebe o překvapení, která nám Pán chce darovat. Setkáte se s mnoha nepředvídanými okolnostmi, které je nutné řešit a tvůrčím způsobem přetvářet v příležitost. Nikdy nezůstávejte sami, protože nikdo nemůže bojovat sám. Jak dosvědčili Dragan a Marija, jejich vzájemné společenství je posiluje, aby se dokázali vyrovnat s výzvami dnešní společnosti. (...) Nikdo nemůže čelit životu osamoceně, prožívat víru či sny bez účasti společenství, sám ve vlastním srdci, anebo doma, v izolaci mezi čtyřmi stěnami. Potřebujeme společenství, které by nás podpíralo a pomáhalo nám a v němž si navzájem pomáháme v další cestě.“

Takovýchto příležitostí k setkávání nicméně stále ubývá a svět jakoby vyvyšoval individualistickou osamocenost, poznamenal František. Jestliže však sníme sami, či – ještě hůře – proti druhým lidem, naše sny se mění v přelud.

„Víte, jaké nejlepší lekce se mi dostalo v celém mém životě? Bylo to v hovoru mezi čtyřma očima. Vstoupili jsme do éry technologického propojení, ovšem o komunikaci toho víme žalostně málo. Jsme navzájem přílišně propojeni, ale málo zapojeni. Zapojení totiž vyžaduje život, bytí a sdílení krásných – i méně krásných – momentů.“

Přednostním partnerem v důvěrném hovoru by měli být zástupci nejstarší generace, naléhal papež na mladé Makedonce.

„Možná už jste to ode mne slyšeli, ale myslím, že je to protílék na všechny snahy, které vás chtějí uvěznit v přítomnosti, abyste se utopili a udusili pod tlakem domnělého štěstí, podle kterého svět končí, a tudíž je třeba ihned všechno udělat a prožít. Něco takového postupem času vede ke zvýšené úzkosti, nespokojenosti a odevzdanosti. Pro srdce oslabené rezignací neexistuje lepší lék než naslouchat zkušenostem starých lidí. (...) Vstupte proto beze studu a komplexů do moudrosti svého národa, jeho lidu, a naleznete nečekaný tvůrčí zdroj, který vše zaplní, ukáže vám cestu, kde jiní vidí zed', možnosti, kde jiní vidí nebezpečí, a vzkříšení, kde jiní hlásají jenom smrt.“

Řekl mimo jiné papež na setkání s přibližně 1500 mladými Makedonci.

Ad 5. V závěru ekumenického a mezináboženského setkání v katolickém pastoračním středisku se papež František s makedonskou mládeží rozloučil společně pronesenou modlitbou Matky Terezy a odebral se do přilehlé katedrály. V moderní budově, postavené na konci sedmdesátých let na místě původního kostela, zničeného zemětřesením, jej očekávali místní kněží a řeholníci se svými příbuznými. Patnácti tisícům makedonských katolíků slouží dvaadvacet kněží (21 diecézních a jeden řeholní) a třicet řeholnic a řeholníků. Po pozdravu mons. Kira Stojanova, biskupa Skopje, zazněla trojice svědectví, která výstižně dokumentovala pestrou národnostní i rituální situaci makedonských katolíků, tvořících nepatrnou jednaprocentní menšinu v rámci celkového počtu obyvatel (2 miliony). V jejich multietnickém uskupení převažují věřící byzantského obřadu (15 tisíc), kteří jsou téměř výlučně makedonského původu. Komunita latinského obřadu čítá zhruba 5 tisíc věřících, většinou chorvatské, albánské, polské, slovinské či maďarské národnosti. Nejprve promluvil řeckokatolický kněz s manželkou a čtyřmi dětmi, poté sarajevský kněz latinského obřadu, který do Skopje přišel jako misionář, aby odolal kariérismu v úřadě osobního arcibiskupského sekretáře (Skopje je sufragánní diecézí sarajevské arcidiecéze), a konečně řeholnice ze společenství eucharistinek, jediného makedonského řádu byzantského obřadu, založeného italským lazaristou Giuseppem Aloatiem a jeho rodnou sestrou, Eurosíí Aloati.

Papež František v následné promluvě ocenil tuto mnohotvarost makedonské církve, avšak varoval před hrozícím komplexem méněcennosti kvůli malému počtu věřících:

„Nastává nemálo situací, kdy se nám chce účtovat: je nás málo, máme málo prostředků a příliš domů a činností, které by zasluhovaly podporu. Mohli bychom vyjmenovat celou další řadu momentů, ve kterých zakoušíme nestabilitu našich zdrojů a ztrátovou bilanci. Je pravdou, že Pán nám řekl, abychom při stavbě věže zvážili všechny náklady (Lk 14,29), ovšem neustálé účtování nás může dovést k přílišné sebestřednosti. Pokud se zabýváme sami sebou a vlastní ubohostí, skončíme jako emauzští učedníci. Ústy sice budeme hlásat kérygma, avšak naše srdce se uzavře v mlčení poznamenaném subtilní frustrací, která mu brání v naslouchání Tomu, kdo kráčí po našem boku a je zdrojem radosti a veselosti.“

Účtování se tedy povoluje jedině v případech, kdy nás přibližuje k lidem, kteří skutečně stěží se svými účty vycházejí, čímž nám připomínají, že jsme církví žebrající o Pánovo milosrdenství, zdůraznil Svatý otec.

„Mnohokrát pěstujeme bezbřehou fantazii a zajisté přemýšlíme o tom, jak by asi vše vypadalo, kdybychom byli silní, mocní a vlivní. Nespočívá však tajemství naší síly, moci, vlivu a dokonce našeho mládí někde jinde, a nikoli v tom, zda máme v pořádku účetnictví? (...) Častokrát vynakládáme energii a zdroje, naše schůze, diskuse a programy na to, abychom zachovali přístupy, rytmy a perspektivy, které nejenom nikoho neuchvacují, nýbrž ani nepřinášejí onu trochu evangelní vůně, schopné dodat útěchu a naději, a navíc nás ochuzují o osobní setkávání s druhými lidmi. Matka Tereza zcela správně prohlásila: »To, co nepotřebuji, mne zatěžuje«. Zanechme tedy veškerá břemena, která nás oddělují od našeho poslání a brání vůni milosrdenství, aby zavanula do tváří našich bratrů.“

Řekl mimo jiné papež František při setkání s kněžími a řeholníky ve Skopje, které bylo posledním bodem jeho jednodenního pobytu v Severní Makedonii. Ve večerních hodinách se vrátil zpět do Vatikánu, čímž se uzavřela 29. apoštolská cesta jeho pontifikátu.

Generální audience

8.5.2019

O apoštolské cestě do Bulharska a Severní Makedonie

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Včera jsem se vrátil z tří denní apoštolské cesty, která mne zavedla do Bulharska a Severní Makedonie. Děkuji Bohu, že mi umožnil vykonat tyto návštěvy, a znovu děkuji občanským představitelům těchto dvou zemí, že mne velice laskavě a ochotně přijali. Biskupům a místním církevním komunitám patří mé nejsrdčejší díky za vřocnost a zbožnost, kterými provázeli moji pouť. V Bulharsku mne provázela živá památka sv. Jana XXIII., který byl do této země poslán v roce 1925 jako vizitátor a potom jako apoštolský delegát.

Pohnut příkladem jeho náklonnosti a pastorační lásky jsem se setkal s tamějším lidem, který je povolán být mostem mezi střední, východní a jižní Evropou. Mottem *Pacem in terris* jsem všechny vybídnul, aby se ubírali cestou bratrství, a na této cestě jsem měl to potěšení se setkat především s patriarchou Bulharské pravoslavné církve Neofytem a se členy posvátného synodu. Naším posláním a povoláním jakožto křesťanů je být znamením a nástrojem jednoty, což můžeme s pomocí Ducha svatého tím, že upřednostňujeme to, co nás sjednocuje, před tím, co nás rozdělilo nebo dosud rozděluje.

Nynější Bulharsko je jednou ze zemí, kam přinesli evangelium svatí Cyril a Metoděj, které sv. Jan Pavel II. přiřadil jako patrony Evropy ke sv. Benediktovi. V Sofii, v majestátní patriarchální katedrále sv. Alexandra Něvského jsem setrval v modlitbě před posvátnou ikonou těchto dvou svatých bratrů. Byli řeckého původu a dovedli tvořivě využít svoji kulturu k předávání křesťanského poselství slovanským národům, vynalezli novou abecedu, pomocí níž přeložili do slovanského jazyka Bibli a liturgické texty. I dnes je zapotřebí nadšených a tvořivých hlasatelů evangelia, aby mohla radostná zvěst dosáhnout k těm, kdo ji neznají, a znovu osvěžit ty země, kde starobylé křesťanské kořeny uschly. V této perspektivě jsem s katolickou komunitou v Bulharsku dvakrát slavil eucharistii a povzbudil ji v naději a životodárnosti. Znovu děkuji tamějšimu Božímu lidu, který mi prokázal tolik víry a sympatií.

Poslední počin návštěvy v Bulharsku proběhl společně s představiteli různých náboženství. Prosili jsme Boha o dar míru, zatímco skupinka dětí nesla zapálené svíce, symboly víry a naděje.

V Severní Makedonii mne provázela silná duchovní přítomnost svaté Matky Terezy z Kalkaty, která se narodila ve Skopji roku 1910, ve svojí farnosti obdržela svátosti křesťanské iniciace a naučila se milovat Ježíše. V této drobné ženě, plné síly Ducha svatého, vidíme obraz církve v oné zemi i v dalších periferiích světa, totiž malou komunitu, která se Kristovou milostí stává útulným domovem, kde se mnohým dostává posily v jejich životě. U Památníku Matky Terezy jsem se modlil v přítomnosti ostatních náboženských představitelů a početné skupiny chudých a požehnal jsem základní kámen chrámu, který jí bude zasvěcen.

Severní Makedonie je nezávislou zemí od roku 1991. Svatý stolec ji hned od počátku podporoval. Svojí návštěvou jsem chtěl povzbudit především její tradiční schopnost pohostinnosti vůči lidem s odlišnou etnickou a náboženskou příslušností, jakož i její snahu přijmout a podpořit značný počet migrantů a uprchlíků v kritickém období let 2015 a 2016. Jsou velice pohostinní a mají velké srdce. Migranti jsou pro ně problémem, ale přijímají je a mají rádi, a problémy řeší. V tom je velikost tohoto lidu, kterému patří potlesk.

Mladá země z hlediska vzniku a malá země, která se potřebuje otevřít širokým horizontům, aniž by přišla o svoje vlastní kořeny. Právě proto mělo význam uskutečnit setkání s mládeží právě tam. Chlapci a děvčata různých křesťanských vyznání i jiných náboženství, všichni spojení touhou vytvořit v životě něco krásného. Povzbudil jsem je, aby měli velká přání a dali se všanc jako mladá Anežka – budoucí Matka Tereza – nasloucháním Božího hlasu, který promlouvá v modlitbě a v těle potřebných bratří. Oslovila mne návštěva u sester Matky Terezy, které se věnují chudým. Oslovila mne evangelní laskavost těchto žen. My křesťané často ztrácíme tuto dimenzi laskavosti, a když chybí laskavost, stáváme se příliš seriózními, kyselými. Tyto sestry jsou laskavé a prokazují lásku takovou, jaká je, aniž by ji líčily. Prokazuje-li se však láska bez něhy, je to jako bychom do skutku lásky přidali ocet. Láska je však radostná, nikoli kyselá. Tyto sestry jsou dobrým příkladem. Kéž jim všem Bůh žehná.

Kromě svědectví mladých jsem ve Skopje slyšel také svědectví kněží a zasvěcených osob. Mužů a žen, kteří darovali svůj život Kristu a dříve či později mají pokušení říci si: „Pane, k čemu je tento můj malý dar vzhledem k problémům církve a světa?“ Proto jsem jim připomněl, že trocha kvasu může prokvasit celé těsto, a trochu čiré a koncentrované vůně prostoupí všechno.

Je to mysterium Ježíše-eucharistie, zárodku nového života pro celé lidstvo. Mše svatá sloužená na náměstí ve Skopje zopakovala na jedné z periferií dnešní Evropy Boží zázrak, který několika lámanými a rozdanými chleby a rybami utišil hlad zástupů. Nevyčerpatelné Boží Prozřetelnosti svěřme přítomnost i budoucnost národů, které jsem navštívil během této cesty. Všechny vás vybízím, abyste prosili Madonu o požehnání pro tyto dvě země: Bulharsko a Severní Makedonii.